

A magyarországi városrégiók lehatárolásának és versenyképességük mérésének lehetőségei

Horváth Sarolta Noémi
Ph.D. hallgató

Szegedi Tudományegyetem
Gazdaságtudományi Kar
Közgazdaságtani és Gazdaságfejlesztési Intézet

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Az előadás vázlatja:

(Kulcsszavak: városrégió, versenyképesség, lehatárolás, indikátorok)

- A kutatási téma aktualitása
- A városrégiók felértékelődése
- A városrégiók lehatárolásának lehetőségei
- A városrégiók versenyképessége
- A városrégiók versenyképességének lehetséges mutatói
- Összegzés

A kutatási téma aktualitása

• *Jelenleg a modern gazdaság dinamikus elemei a nagyvárosokban koncentrálódnak, s ezért tapasztalhatunk vagy huszonöt esztendeje nagyvárosi növekedést. (Enyedi 2012)*

• Fontos cél: a városok és a körülöttük lévő területek közötti valós együttműködés

• A városok és vonzáskörzeteik különböző fejlettségűek, eltérő funkciókat töltenek be → versenyképességük mérése kiemelt kutatási terület

• Nemzetgazdaságok relatív jelentősége csökken, a régiók és városok gazdasági szerepe növekszik

• Magyaro.-i városok méretei sajátosak → nem használják a városrégió fogalmát

• A városrégiók versenyképességének mérésében nincs elfogadott egyezés

A városrégiók felértékelődése

- 3 milliárd ember lakik falvakban, s mintegy 3,2 milliárd városokban
- Város: koncentráltan lakott terület, ahol magas szintű városiasodás jellemző
- Város fogalma és kiterjedése országonként változó, azonosítják:
 - *Népesség száma alapvető sztenderd*
 - *Történelmi, jogi vagy adminisztratív kívánalmak*
- Város fogalma közigazgatási értelemben: adminisztratív menedzsment központ által vezetett, koncentráltan lakott területen kívül a városhoz tartozónak vehetjük az ahhoz kapcsolódó szuburbán gyűrűt és falvakat is.

Városfogalom-Városias terület-Városi térség

- A közigazgatási felosztás országonként változó *(pl. Kína, India létrehozott olyan regionális közigazgatási egységet, amely az állami v. tartományi szintnél alacsonyabb, de a város felett áll)*
- Város: közigazgatási értelemben
- Városias terület: társadalmi és gazdasági értelemben vett terület
- Nagyvárosi térség fogalma (pl. USA, Kanada) : Statisztikai értelemben, amikor néhány ország urbanizáltsága elér egy bizonyos fokot, a szomszédos városi területek kapcsolata erősödik gazdasági és társadalmi értelemben, az infrastruktúra részesedése pedig magas lesz.

A városrégiók lehetárolásának lehetőségei Magyarországon

A város és környéke együttes kezelésének felfogásmódja nem új keletű Magyaro.-on

Agglomeráció = városrégió, várostérség, funkcionális várostérség, metropolisztérség

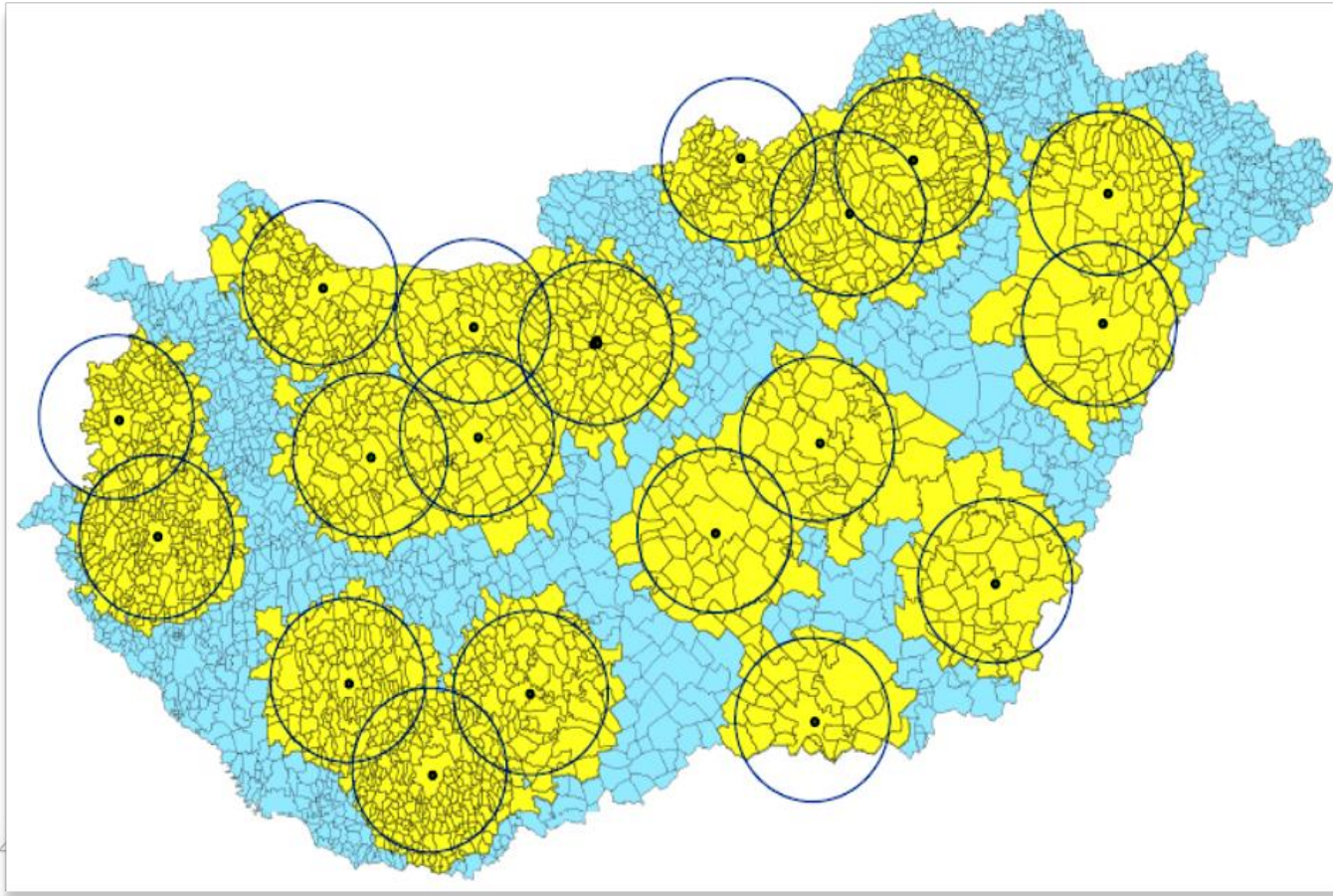
- A gazdaság új térbeli fejlődési modellje nem a tervezési régiókat veszi alapul, hanem az agglomerációs gazdaságokat, mint csomóponti régiókat, más felfogásban városrégiókat, amelyek hálózati kapcsolatban állnak egymással. (Lengyel) → lokalizációs tudástúlcsordulások

- Magyaró-i városok méretei sajátosak → *saját lehatárolási fogalom*
 - Magyarországon meglévő 19 megyeszékhely köré szeretném a területi lehatárolást, térkép alapú ábrázolással jelölve a városrégió határait.
 - A lehatárolásnál figyelembe véve a magyarországi specialitásokat, a Lengyel Imre által meghatározott csomóponti régióból kiindulva, mely szerint ez az a terület, amelyen belül a munkavállalónak vagy vállalkozónak nem kell lakóhelyet váltani ahhoz, ha munkahelyet változtat, ezt a vonzáskörzetet Szeged esetében 30 km-ben határozta meg.
- A megyeszékhelyek köré 30 km sugarú kört rajzoltam és azt néztem meg, hogy ez a vonzáskörzet milyen településeket fed le, vagyis a központi város körül mely települések tartozhatnak az adott városrégióba.

Magyarország főváros-, és megyeszékhely-központú városrégióinak lehatárolása

Forrás: saját szerkesztés

A városrégiók versenyképessége

A verseny és versenyképesség régóta használatos fogalom → regionális tudomány központi kutatási területe

OECD 1996 első versenyképességi fogalma:

(a vállalatok, iparágak, régiók, nemzetek vagy nemzetek feletti régiók képessége arra, hogy létrehozzon egy aránylag magas tényezőjödelmet és viszonylag magas foglalkoztatottsági szintet egy fenntartható bázison, miközben a nemzetközi versenynek vannak kitéve)

- **Térségi versenyképesség:** viszonylagosan magas jövedelem (GDP) és magas foglalkoztatottsági szint, a helyben élők széles köre részesüljön a megtermelt jövedelemből
- **A városok versenyképessége:** a városoknak a képessége arra, hogy erőforrásokat vonzzon és alakítson át, hogy irányítsa és uralja a piacot, ezáltal gyorsabban és jobban teremtve nagyobb gazdaságot és biztosítva jólétet a lakosai számára

A globális városi versenyképesség meghatározása a következő:

- szemben a globalizációval az ipar összetevői és rendszerei különböznek és számottevően változnak;
- az egyes városok ipari rendszerei különböző szinteken találhatóak, együttműködnek, áthelyeznek, felértékelnek és jelentős változtatásokat eszközölnek;
- folyamatos versengés van a városok között

A városrégiók versenyképességének lehetséges mutatói

Index megnevezése	BHI (2011)	NCC (2009)	OECD (2006)	GUC (2010)	Simmie – Carpenter (2008)
<i>Kormányzati és pénzügyi mutatók</i>					
GDP (összes, 1 főre, 1km ² -re)	+	+	+	+	+
Termelékenység növekedése	+		+	+	+
<i>Biztonság</i>					
100 ezer lakosra jutó bűncselekmények száma	+	+	+	+	
<i>Infrastruktúra</i>					
1 főre jutó légi utasok száma	+	+		+	
A munkahely átlagos elérési ideje	+	+			
Egy kétszobás lakás/iroda átlagos bérleti díja	+	+		+	
<i>Emberi erőforrás</i>					
A lakosság növekedésének üteme	+	+	+	+	
A 25 évnél idősebb korosztályban az érettségivel/diplomával rendelkezők aránya (%)	+	+		+	+
Munkanélküliségi ráta (%)	+	+	+	+	+
1000 lakosra jutó felsőoktatási hallgatók száma	+	+			
Gyermekhalandóság (1000 születésre)	+			+	

Index megnevezése	BHI (2011)	NCC (2009)	OECD (2006)	GUC (2010)	Simmie – Carpenter (2008)
<i>Technológia</i>					
100 ezer lakosra jutó szabadalmak száma	+		+	+	+
<i>Üzleti inkubáció</i>					
100 ezer lakosra jutó cégalapítás	+		+		
<i>Nyitottság</i>					
1 főre jutó belföldi/külföldi közvetlen (K+F) befektetés	+	+		+	+
A külföldön született lakosság részaránya (%)	+	+	+	+	
<i>Környezetpolitika</i>					
Üvegházhatású gázok kibocsátása (millió tonna szén egyenérték/1000 km ²)	+	+		+	

Forrás: saját szerkesztés

Összegzés

A világ lakosságának növekvő része városokban él.

A városok és vonzáskörzeteik különböző fejlettségűek, eltérő funkciókat töltenek be.

A külföldön kialakult városrégiókkal összehasonlítva Mo.-on számos specialitással kell számolni, egységek földrajzi lehatárolása és versenyképességük mérése nem kiforrott.

- Városrégiót valamely város és egy epsilon sugarú körként definiálom → az elérési idővel pontosítom
- A városrégiókat ezt követően a településekből lego szerűen összerakva lehet a TEIR-ből (*Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer*) indikátorok segítségével elemzéseket végezni.

Köszönöm a figyelmet!

E-mail: horvath.saci.noemi@gmail.com

Jelen kutatási eredmények megjelenését „Az SZTE Kutatóegyetemi Kiválósági Központ tudásbázisának kiszélesítése és hosszú távú szakmai fenntarthatóságának megalapozása a kiváló tudományos utánpótlás biztosításával” című, TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0012 azonosítószerű projekt támogatja. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.